

In Nederland alleen bekend van oude vondsten verspreid over het binnenland, met twee vangsten op Terschelling. De laatste vondsten dateren uit 1973: Bakkeveen (DR) en Leuvenum (GE). Mogelijk is *P. tibialis* uit Nederland verdwenen als gevolg van vergrassing van de open droge biotopen. Vermoedelijk twee of meer generaties. Elders in Noordwest-Europa is de soort van mei tot in oktober gevonden, met de meeste exemplaren in juli (BALL & MORRIS 2000, TORP 1994, VERLINDEN 1991). In Zuid-Europa heeft de soort slechts drie weken nodig om zijn levenscyclus te voltooien en een nieuwe generatie te verwekken (MARCOS-GARCÍA 1986).

Ecologie

Open, droge en warme biotopen, zoals zandige duinvegetaties en heidevelden. In Noordwest-Europa lijkt de soort aangewezen op natuurgebieden, terwijl het in Zuid-Europa een echte cultuurvolger is.

De imago's zijn tussen lage vegetatie te vinden op zonnige plekken. Mannetjes vertonen zweefgedrag en maken langzame patrouillevluchten op zoek naar vrouwtjes.

De larven zijn gevonden op gewoon biggenkruid, distels van het genus *Carduus* en wegdistel (BARKEMEYER 1994, TORP 1994). Rojo et al. (2003) noemen meer dan honderd literatuurvermeldingen van bladluis-plantcombinaties voor deze soort, maar vermoedelijk heeft een groot deel hiervan betrekking op *P. haemorrhous*.

Summary – Disappeared. Known from several localities, last record in 1973. Open, dry and warm habitats, like sandy dunes and heathland.

Parasyrphus Roetneusjes

MR

Kleine tot middelgrote zwarte zweefvliegen (6-10 mm), meestal met een zwarte middenstreep op het gezicht en met

gele banden of halfronde vlekkenparen op het achterlijf. De soorten met banden lijken sterk op *Syrphus*-soorten, die echter meestal groter zijn en een geheel geel gezicht hebben. De soorten met vlekken doen meer aan *Melangyna*-soorten denken.

Taxonomie en determinatie

De determinatie binnen enkele soortenparen van dit genus is problematisch. Bij *P. lineolus* en *P. vittiger* leidden deze determinatieproblemen zelfs tot het vermoeden dat dit variaties van één soort zijn (SPEIGHT 1991A), maar verschillen tussen de larven lijken de soortstatus te rechtvaardigen (GOELDLIN DE TIEFENAU 1974).

Determinatie van de Nederlandse soorten is mogelijk met de gangbare determinatiewerken. Speight (1991a) geeft een determinatietabel tot de West-Europese soorten van het genus.

Verspreiding

Holarctisch genus. Uit Europa zijn twaalf soorten bekend, al is de status van niet alle taxa even zeker. In Nederland komen zeven soorten voor.

Ecologie

De vliegen zijn veel op bloemen te vinden. De larven, voor zover bekend, leven van bladluizen op bomen en struiken, maar die van *P. nigritarsis* leeft van de larven van bladhaantjes (Coleoptera: Chrysomelidae).

Parasyrphus annulatus Dennenroetneusje

MR

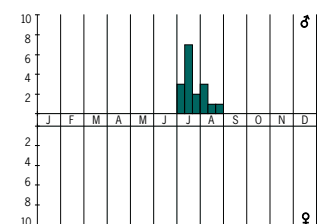
Kleine *Parasyrphus*, doet sterk denken aan klein uitgevallen *Syrphus vitripennis*, maar verschilt door donkere middenstreep op gezicht. Van andere *Parasyrphus*-soorten te onderscheiden aan combinatie van banden op achterlijf en lichte voorschouwen en -tarsen en van exemplaren van *P. malinellus* met lichte voortarsen aan doffe borststuk. Lengte 6-8 mm.

Parasyrphus annulatus mannetje op een boterbloem. Deze soort lijkt sterk op een klein uitgevallen *Syrphus vitripennis*.

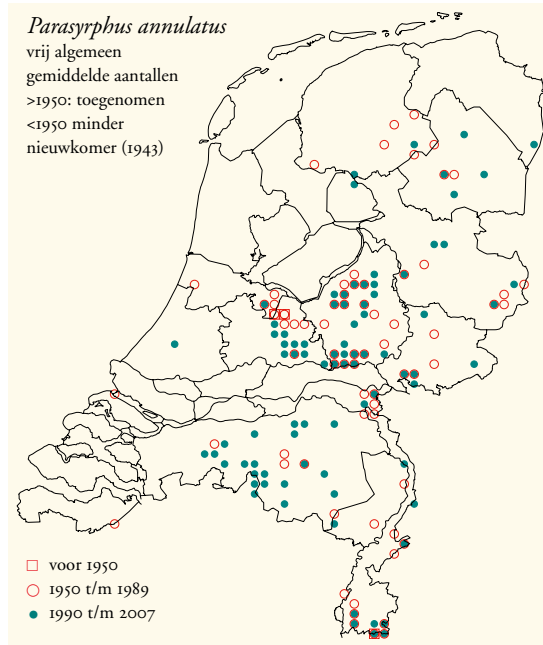
Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van West-Europa tot in Oost-Azië. In Europa van het noorden van Noorwegen en Zweden tot aan de Middellandse Zee en van Ierland tot in Europees-Rusland. In het Middellandse-Zeegebied beperkt tot berggebieden.

Paragus tibialis

In Nederland vrij algemeen in het binnenland en in Zuid-Limburg. Er zijn twee vindplaatsen in de duinen. De soort is het talrijkst gevonden op de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug. Er is een vondst buiten de zandgronden: Zoetermeer (ZH). Er is sprake van een toename sinds 1950. Vermoedelijk één generatie, al duidt het kleine aantal zomerwaarnemingen mogelijk op een zwakke tweede.

Ecologie

Naaldbossen, slechts af en toe in loofbos. Een van de weinige zweefvliegensoorten die ook talrijk voorkomt in weinig gevarieerde, aangeplante dennenbossen.

Parasyrphus annulatus bezoekt regelmatig bloemen, bijvoorbeeld boterbloemen, krentenboompje en lijsterbes. De vliegen zonnen op sparrennaalden op een tot enkele meters hoogte.

De larven zijn gekweekt uit strooisel onder sparren (KULA 1980). Waarschijnlijk leven ze van bladluizen op sparren, maar gezien de habitats waarin de imago's zijn gevonden komen waarschijnlijk ook andere naaldbomen in aanmerking, zoals dennen en lork.

Summary – Fairly common. Less common before 1950, increased since. First recorded in 1943. Coniferous forest, occasionally deciduous forest. Can be numerous in coniferous plantations.

***Parasyrphus lineolus*
Zwartpootroetneusje**

MR

Middelgrote *Parasyrphus* met doffe borststukrug, gele banden op achterlijf en zwarte achterschenen met soms een beetje geel aan de basis. Onderscheid met *P. vittiger* soms moeilijk. Lengte 8-10 mm.

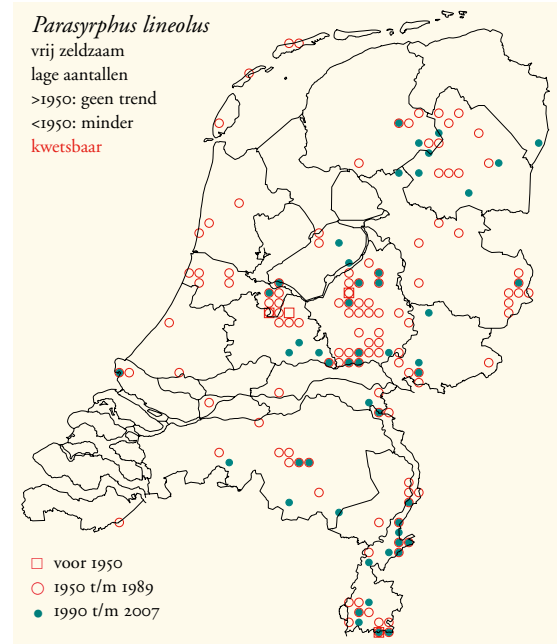
Verspreiding en vliegtijd

Holarctisch. Van West-Europa tot in Oost-Siberië en in Noord-Amerika. In Europa van Noord-Scandinavië tot

Noord-Spanje, Noord-Italië en de Balkan.

In Nederland vrij zeldzaam, maar verspreid over het land gevonden, met name in het binnenland. Iets talrijker dan *P. vittiger*.

Twee generaties.

Ecologie

Loof- en naaldbos, met een voorkeur voor naaldbos.

Mannetjes zweven op enkele meters hoogte op open plekken in bossen en boven bospaden en rusten regelmatig op bladeren of naalden.

De larven zijn gevonden in de kroon van sparren en overwinterend in de strooisellaag eronder (KULA 1980). De larven verpoppen na 9-10 dagen, waarna het imago na ongeveer een week tevoorschijn komt. De larven kunnen echter ook eerst in diapauze gaan, bijvoorbeeld om de winter of zomer te overbruggen (GOELDLIN DE TIEFENAU 1974).

Summary – Scarce. Less common before 1950, no trend since. Vulnerable. Prefers coniferous forest, but also in deciduous forest.

***Parasyrphus macularis*
Groot gevlekt roetneusje**

MR

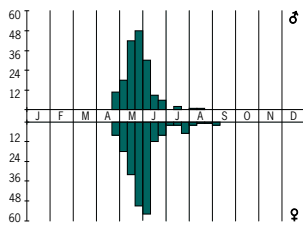
Middelgrote *Parasyrphus*. Lijkt sterk op *P. punctulatus* en niet altijd met zekerheid te onderscheiden. De meeste *P. macularis* zijn groter en hebben donkerder pterostigma. Ogen opvallend behaald vergeleken met *P. punctulatus* en andere soorten in dit genus. Lengte 8-10 mm.

Verspreiding en vliegtijd

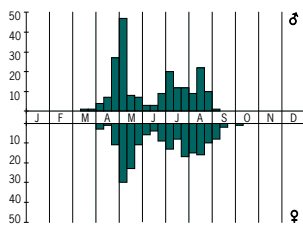
Holarctisch. Van West-Europa tot in Siberië en in Noord-Amerika. In Europa van Noord-Scandinavië tot in de Centraal-Europese bergen en van Nederland tot in Rusland.

In Nederland zeldzaam en met name op de binnenlandse zandgronden.

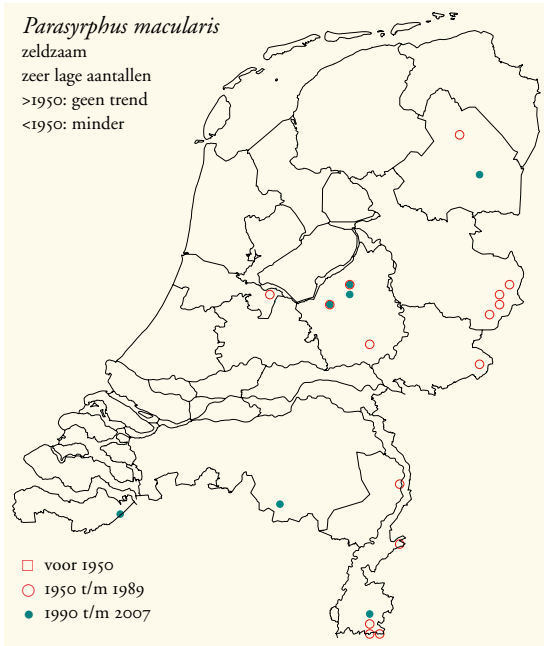
Een generatie.

Parasyrphus annulatus

Parasyrphus lineolus

Ecologie

Zowel in dennen- als sparrenbos. Beide seksen bezoeken regelmatig bloemen, met name van struiken en bomen. Mannetjes zweven op enkele meters hoogte in naaldbossen op halfbeschaduwde plekjes. De onvolwassen stadia zijn onbekend.

Summary – Rare. Less common before 1950, no trend since. Coniferous forest.

Parasyrphus malinellus
Glimmend roetneusje

MR

Middelgrote *Parasyrphus* met soms sterk gereduceerde of ontbrekende zwarte middenstreep op gezicht, vrij glimmend borststuk en gele banden op achterlijf. Sommige exemplaren met lichte voortarsen kunnen worden verward met *P. annulatus*; glimmend borststuk geeft dan uitsluitsel. Lengte 8-9 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palaarctisch. Van West-Europa tot in Oost-Siberië. In Europa van Noord-Scandinavië tot in de Alpen en van Ierland tot in Rusland.

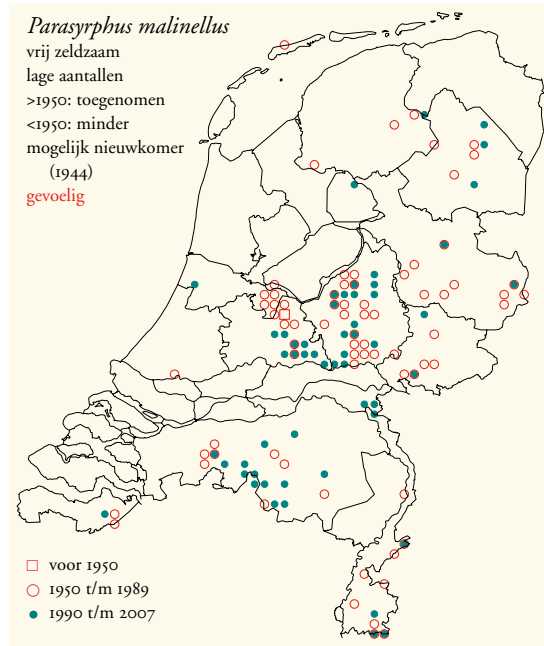
In heel Nederland een vrij zeldzame soort van de zandgronden. Plaatselijk in aantal, zoals op de Noord-Veluwe. Een generatie.

Ecologie

Voorals naaldbos op vochtige of droge zandgrond, maar ook in loofbos.

De imago's zijn meestal te vinden op zonnige plekken in bossen of langs bosranden, waar ze op bladeren zitten van bijvoorbeeld bosbes, of door de struiken of door hoge kruiden vliegen. Bloembezoek is waargenomen op gewone vogelkers en lijsterbes. Mannetjes zweven op open plekken en boven bospaden.

De onvolwassen stadia zijn onbekend.

Summary – Scarce. Less common before 1950, increased since. Susceptible. First recorded in 1944. Coniferous and deciduous forest on sandy soil.

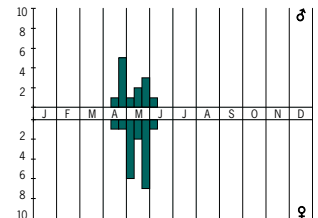
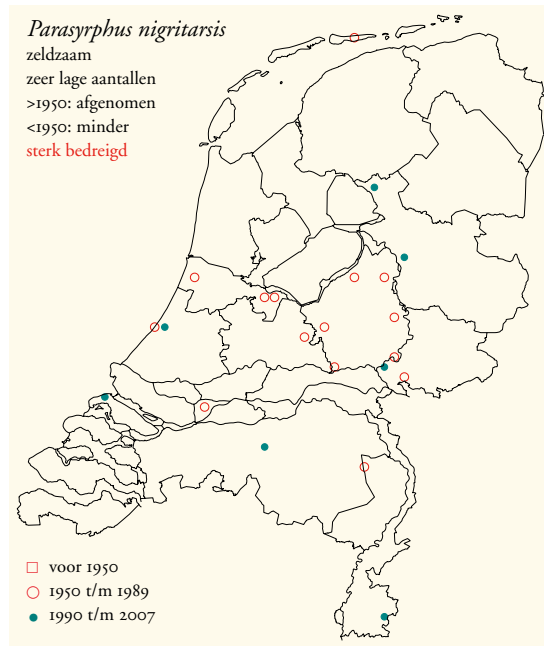
Parasyrphus nigratarsis
Haantjesbandzweefvlieg

MR

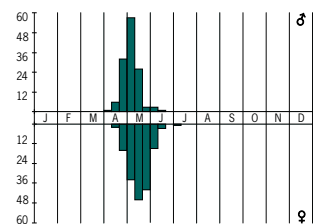
Grote *Parasyrphus* met kenmerkend geel gezicht met zwarte mondrand en volledig donkere tarsen. Valt binnen het genus op door formaat, geheel gele gezicht, helderoranje kleuren en glimmende borststukrug en doet daardoor aan *Epi-strophe* of *Syrphus* denken. Lengte 7-10 mm.

Verspreiding en vliegtijd

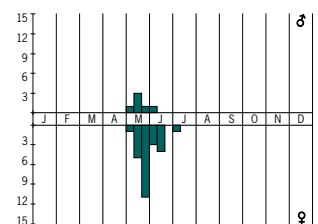
Holarctisch. Van West-Europa tot in Japan en in Noord-Amerika. In Europa van Noord-Zweden tot Noord-Spanje

Parasyrphus macularis

Parasyrphus malinellus

Parasyrphus nigratarsis

en van Ierland tot in Rusland. De soort is overal zeldzaam, maar wordt plaatselijk in aantal gevonden, zoals in de Italiaanse Alpen (VERLINDEN & DECLER 1987).

De Nederlandse vindplaatsen liggen verspreid over het land, maar de soort is overal zeldzaam en wordt wellicht als gevolg van de onopvallende levenswijze niet opgemerkt. Meestal wordt slechts een exemplaar per vindplaats gevonden, maar in 1974 zijn maar liefst tien exemplaren verzameld in Overveen (NH).

Een generatie.

Ecologie

In het buitenland bekend uit natte bossen met populieren, wilgen en zwarte els, bijvoorbeeld langs meren, beken en rivieren of in de binnenduinstrand (PALMER 1997, ROTHERAY 1997, SPEIGHT 1986). Dit komt voor zover bekend overeen met de Nederlandse vindplaatsen.

Bloembezoek is op diverse planten waargenomen (SPEIGHT 2001). Mannetjes verdedigen volgens Speight (2001) op minstens vijf meter hoogte een territorium naast bomen. In Zweden zijn enkele mannetjes op heuveltoppen gevonden ('hilltopping') (pers. obs. J. & W. van Steenis). Tijdens bewolkt of winderig weer worden mannetjes lager in de vegetatie gevonden (MACGOWAN & WATT 1994, PALMER 1997).

De larven voeden zich met de larven van bladhaantjes (Coleoptera: Chrysomelidae), met name elzenhaantje op zwarte els en twintigstippelig wilgenhaantje op wilg (ROTHERAY 1997, SCHNEIDER 1953). Deze voedselkeuze is uniek onder de Nederlandse zweefvliegen. Vergeleken met andere soorten valt op dat de larven zeer vraatzuchtig zijn, maar niet kannibalistisch; ook dit is een uitzondering onder carnivore zweefvlieg-larven. De larven voeden zich in mei en juni en gaan vervolgens in diapauze om in het volgende voorjaar te verpoppen (ROTHERAY 1997).

Summary – Rare. Less common before 1950, decreased since. Strongly threatened. No habitat information, but localities indicate preference for moist forest.

Parasyrphus punctulatus Gevlekt roetneusje

MR

Kleine *Parasyrphus* met halfronde vlekkenparen op achterlijf. Gemakkelijk te verwarren met *Parasyrphus macularis* en *Melangyna lasiophthalma*. Lengte 6-8 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palaarctisch. Van West-Europa tot in Japan. In Europa van Midden-Scandinavië tot aan de Pyreneeën en de Balkan. Niet in het Middellandse-Zeegebied.

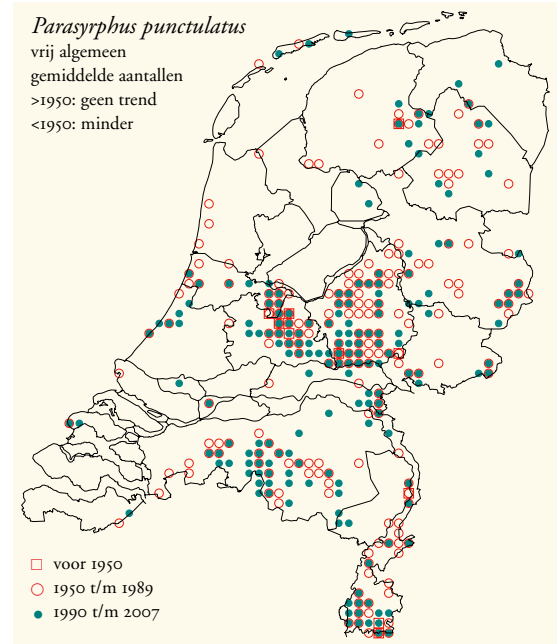
In heel Nederland vrij algemeen, het talrijkst op de binnelandse zandgronden.

Een generatie.

Ecologie

Uiteenlopende bostypen. De soort lijkt in Nederland een voorkeur voor loofbos te hebben, maar op de Veluwe en uit het buitenland wordt hij vooral uit naaldbos gemeld.

In het vroege voorjaar kan dit een van de talrijkste zweefvliegen zijn op sleedoorn of kersenbloesem. In naaldbossen

zitten soms grote aantallen op zandpaden. Mannetjes zweven op minimaal twee meter hoogte nabij bomen en struiken, vaak op plekken waar slechts enkele straaltjes zonlicht door het bladerdak komen, soms met tientallen bijeen. Eieren en larven zijn gevonden bij bladluizen op beuk, gewone esdoorn, roos, den, spar en zilverspar (GATTER & SCHMID 1990, ROTHERAY 1987, 1993, ROTHERAY & GILBERT 1989). De soort overwintert in het popstadium (BARKEMEYER 1994).

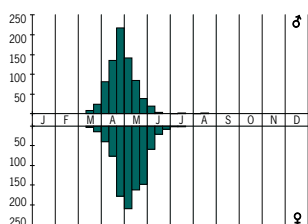
Summary – Fairly common. Less common before 1950, no trend since. Various types of forest, also in city parks.

Parasyrphus vittiger Ringpootroetneusje

MR

Middelgrote *Parasyrphus* met doffe borststukrug, gele achterbenen met brede zwarte ring en gele banden op achterlijf. Onderscheid met *P. lineolus* soms moeilijk. Lengte 8-10 mm.

►►
Parasyrphus punctulatus
mannetje op een wilgenkatje.

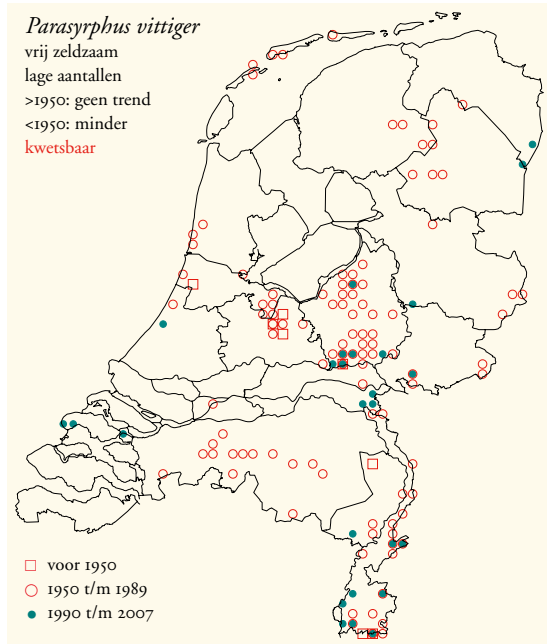
Parasyrphus punctulatus

Verspreiding en vliegtijd

Palaarctisch. Van West-Europa tot in Siberië. In Europa van Noord-Scandinavië tot Noord-Spanje, Noord-Italië en de Balkan.

In Nederland vrij zeldzaam, maar verspreid over het land gevonden, met name op de binnenlandse zandgronden. Opvallend veel vindplaatsen liggen op de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug. Uit Noord-Nederland, de duinen, het Gooi en Noord-Brabant zijn verscheidene vondsten van voor 1980 bekend, maar geen recente.

Twee, mogelijk drie generaties.

Ecologie

Met name naaldbos, maar soms ook loofbos op zandgrond. Vliegt vaak samen met *P. lineolus* maar is duidelijk minder talrijk.

De larven zijn gevonden bij bladluizen op den, zilverspar en zwarte bes (ROTHÉRAY & GILBERT 1989). Ook zijn ze gekweekt uit strooisel onder sparren (KULA 1980). De larve kan na 9-10 dagen in het popstadium overgaan, waarna het imago na ongeveer een week tevoorschijn komt (GOELDIN DE TIEFENAU 1974). De larven kunnen waarschijnlijk echter ook eerst in diapauze gaan om de winter of de zomer te overbruggen.

Summary – Scarce. Less common before 1950, no trend since. Vulnerable. Forests, mainly coniferous.

***Parhelophilus*
Fluweelzweefvliegen**

wvs

Middelgrote donkerbruine vliegen (8-11 mm) met brede oranjegele lengtestrepen op borststuk en oranje en witte vlekken op achterlijf. Lijken op *Helophilus*-soorten, maar kleiner, boller, meer oranje gekleurd en duidelijk behaard. Het gezicht is oranjegeel en geheel geel behaard. De ogen van het mannetje raken elkaar niet.

Taxonomie en determinatie

Parhelophilus is verwant aan *Anasimyia*, *Helophilus* en *Lejops*. Determinatie van de Nederlandse soorten is mogelijk met alle gangbare recente literatuur. Vrouwtjes zijn pas sinds Barendregt (1980b) goed te determineren. De mannelijke genitaliën zijn afgebeeld in Reemer (2000a).

Verspreiding

Holarctisch genus met veertien soorten, waarvan zes palaarctisch en acht nearctisch (REEMER 2000A, THOMPSON 1997B). In Europa komen vijf soorten voor, waarvan drie in Nederland.

Ecologie

De vliegen zijn aan te treffen op zonbeschenen bladeren en bloemen langs bosranden en oevers. Vaak vliegen meerdere soorten *Parhelophilus* op dezelfde plek. De larven leven onder water in modder of rottende vegetatie in kleine sloten en plassen en hebben een lange adembuis. Ze overwinteren als larve en verpoppen boven het water in verdorde bloei-stengels en bladscheden van moerasplanten.

***Parhelophilus consimilis*
Veenfluweelzweefvlieg**

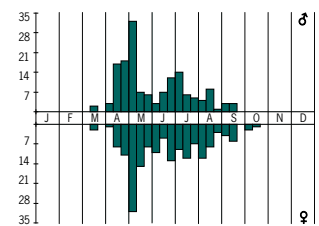
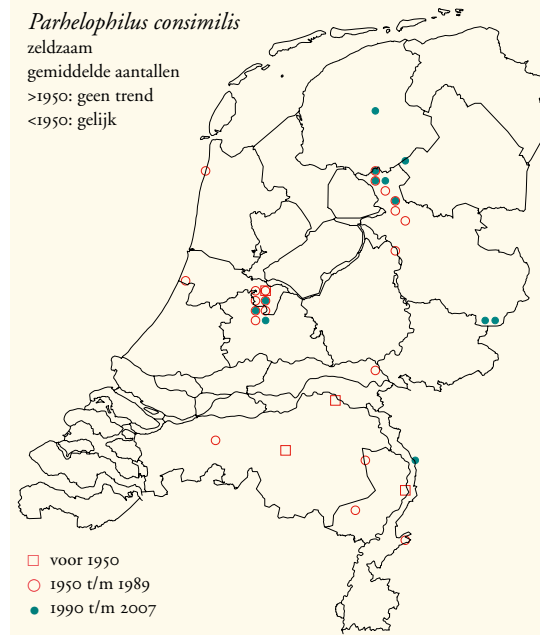
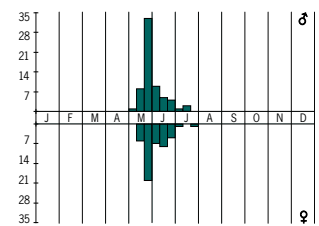
wvs

Middelgrote *Parhelophilus*, te herkennen aan complete zwarte ring rond top van voorscheen. Lengte 8-10 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palaarctisch. Van West-Europa tot aan de Stille Oceaan. In Europa van Ierland, Engeland en Midden-Scandinavië tot Italië en Rusland, maar over het algemeen zeldzaam. Vermoedelijk verdwenen uit België (VERLINDEN 1991).

In Nederland zeldzaam, maar vrij algemeen in de Vechtstreek, de Wieden en de Weerribben. Daarbuiten zeldzaam en alleen in laag- en hoogveenrestanten in het binnenland en op enkele plaatsen in de duinen. Van de vroegere populaties in Noord-Brabant (zie VAN OOSTSTROOM 1966) is weinig

*Parasyrphus vittiger**Parhelophilus consimilis*